

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălătatate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fiecare publicare.

Sibiu 16 Martie.

Apărarea existenței este interesul cel mai legitim și tot odată și cel mai moral. Știința morală ne și arată, până unde se poate întinde dreptul cuiva pentru a și apăra existența. Legea aceasta eternă este respectată în toată lumea morală până atunci, până când cineva face întrebuintă de ea. Când cineva numai voește a se folosi de dînsa, se vede că a abdicat de beneficiul legii acesteia morale și urmările sînt afară de toată îndoială.

Dela 1865 încoace, românii, după o respirație mai liberă de vre-o câți-va ani, au fost cu deosebire amenințați mereu în interesele vitale ale existenței lor. Pe atunci metropolitul Șaguna cu consoțul sîn și cei ce reprezentau inteligența română ardeleană în dieta din Cluj, spriginiți de manifestațiunile electorale ale poporului, au protestat contra dietei, care inaugurasă în anul amintit nimicirea drepturilor câștigate cu doi ani mai înainte.

Noi am regretat, că un timp oare care, cu abatere dela aceasta porneală salutară, românii se păreau că ar vrî să abdică de dreptul de a și apăra existența, lăsând să se întîmple ce se va întîmpla.

Dela 1881 încoace însă, românii au intrat pe o cărare, ce dovedește că sînt departe de a abdică dela dreptul, ce li l'împune cea mai principală datorie: apărarea existenței. Anul curent a dovedit-o aceasta, cât privește Transilvania, și mai pe față.

În progresul acesta al interesării de lucruri ce caracterizează pe patriotul cu conștiința clară despre misiunea unui patriot adevărat, a trebuit să ne mîhnească foarte, când am vădit că discordanța preseii maghiare, care călărește pe un șovinism egoistic, se preface în furie și în loc de a se căi de erorile, ce trebuia să recunoască că le-a comis, merge în orbia ei așa de departe, încât manifestațiunile cele mai legitime, cele mai pacinice și mai morale, le timbrează de agitațiune periculoasă pentru ideea de stat unguresc. Presa aceasta în furia ei, a agitat spiritele maghiarilor, și de altmintea înclinate spre visiuni fantastice, așa de mult, încât aceștia strigă până și de pe tribuna parlamentară, că trebuie stirpiți cu „sabie și foc”, acei ce nu vor să abdică de dreptul de a și apăra existența națională. Atitudinea aceasta a preseii maghiare și a șovinismului, care se întinde ca o boală contagioasă tot mai mult între maghiari, este în adevăr *antipatriotică*. Ea toarnă materie, care împrăscie, în loc să adune

toate puterile din stat spre un scop, care să fericească pe toți cetățenii de o potrivă.

Nu scim furia țiaristice și influența șoviniștică din alte sfere sau și una și alta, este cauza; destul că am trebuit să vedem dojenindu-se preoțimea, a nu participa la „adunări tumultuoase.”

Ne am fi mărginit la cele ce am scris pîn' aci despre adunări. Vădînd însă că dojenei celei dintăiu urmează alta, care n'are nici un pic de substrat real, ci numai *închipuit*, am aflat cu cale a ne da o părere mai hotărîtă în privința adunărilor.

La anul 1848 românii s'au adunat, deci de mii, spre a și reclama înaintea lumii drepturile, care le perduseăr, în decursul timpurilor prin apucături politice. Guvernul de atunci, îndată ce a auzit de adunare, a ordinar doi comisari, pe Lud. Szabo din sinul său și pe comitele suprem Nicolae Banffy și a recuierat miliție sub generalul Schurter.

Unde se adună patruzeci de mii de oameni, însetați de a scutura un jug secular, cum a fost al iobăgiei, și al lipsei de ori ce drept și libertate, se putea presupune, că numai cu greu se vor pute încungiura conflictele. Ba se vede că unora le ar fi fost binevenite: ca să „dovedească” lumii, că „*misera plebs*” nu este deamănă de drepturi, fiindcă este element de *disordine*.

Guvernul de atunci însă n'a interzis, n'a oprit adunarea.

Adunarea a durat mai multe zile, au fost „agitatori” și acolo (unul dintre cei dintăiu era episcopul Șaguna). „Agitatorii” au spus multe poporului adunat, cari aristocrației și privilegiaților de până atunci nu le vor fi fost bine venite. Miliția însă n'a avut acolo alt rol decît ca la o paradă bisericească în Blaj, a apărut în ținută mare și, pentru decorul ceremoniei bisericesci, a dat trei salve.

Va se zice, o adunare așa de mare de români, cu toate că era după o apăsare seculară, pentru întăia oară întrunită, și în timpuri mai mișcate ca ale noastre, a decurs în liniște, neoprită și neîmprăștiată de nimeni. Pentru ce? Pentru că după cum în mai multe rînduri au testificat comisarii guvernului, poporul român și atunci, ca și de alte dăți, s'a arătat demn de originea lui. S'a arătat pacinic și după cum raportase Baronul Banffy „sub tot cursul adunării deștept și moral, ... împregiurare în adevăr admirabilă...” *)

Românii de atunci încoace au progresat, aceasta o recunosc, străinii înșiși, prin urmare, nu pot ca

*) Vezi „Archiepiscopul și Metropolitul Andreiu bar. de Șaguna” de N. Popea.

astădi adunările sau întrunirile lor să insufle mai multă neîncredere în atitudinea lor față cu ordinea și cu legile în vigoare.

Între cele patruzeci de mii au fost și preoți și episcopi chiar. Cești din urmă aveau rol de căpetenie.

Dar să venim mai încoace. Dela 1 Ianuarie 1861 și până la 1865 în toată viața politică, caute cine vrea și cetească, fețele bisericesci de toate gradurile, ca cetățeni, să înțelege, au luat parte la conferențe, la alegeri, la dieta și în sfîrșit, unde au fost necesitate, în interesul drepturilor de acuirat și aspirațiunilor legitime naționale.

Cu alte cuvinte, noi nu aflăm bine aplicate dojenele și interdicțiile, care, la alți oameni, cu alte atitudini și în alte împregiurări, poate că ar fi la loc. Cu deosebire nu înțelegem pe cea din urmă dela Arad, care numai presupune că se vor întruni și pe acolo românii, ca să protesteze contra unui proiect, care nu e încă lege, și emite o pastorală prohibitivă contra unor lucruri, cari încă nici nu există.

Archieppul și cardinalul Haynald aparține unei biserici, unde disciplina e foarte riguroasă. Cu toate aceste el în 1863, când maghiarii, veniseră în conflict cu starea lucrurilor de atunci, episcop fiind, în loc de a dojeni pe preoțimea sa subordonată, s'a pus în fruntea opozițiunii și n'a vrut să scie de dieta, care prin rescript prea înalt se deschisese în Transilvania. Deosebirea între atunci și acum e foarte mare, căci este între un proiect, care suferă ori ce combatere între marginile legilor și cuviinței și între un rescript al monarhului, pe basa cărui era întrunită legislațiunea țerei.

Noi tocmai din considerante ca cele de mai sus nu disputăm archierilor dreptul de a se amesteca în afaceri politice, dar apoi nici preoților. Natura lucrurilor o aduce cu sine aceasta, fiind odată și ei cetățeni în stat și de altă parte într-o pozițiune, de unde pot folosi poporului, în fruntea cărui se află, ca și statului ai cărui cetățeni sînt. Am dori însă că amestecul să se facă în conțelegere cu poporul și în armonie cu interesele morale și materiale ale poporului, căci numai așa poate fi amestecul și în interesul statului.

S'a tratat în timpul acest din urmă și se tratează încă de un proiect de lege, care nu e altceva decît un *pas înainte pe calea maghiarizării*. Maghiarizarea e identică cu stingerea naționalității noastre și cu pierderea existenței.

Față cu un pericol așa amenințător, din partea acelor, ce nu se mai sfîșie a spune că moartea

FOIȚA.

Cristian Waldo

sau

CAILE NOROCULUI.

Roman de George Sand.

(Tradus de E. B.)

(Urmare 25).

Cristiano urmă pe Margareta căutînd o ocaziune să desarmeze sau să împace pe mătușa, de cum va ar afla un moment favorabil să vorbească cu dînsa, pre când vedu pe baronul apropiindu-se și rămînînd lângă piedestalul unei statue, atent la cele ce se petreceau între aceste trei persoane.

— Cum! zise baronul, te și duci cu nepoata Dta? Dar e prea de vreme, și par'că d-ei nu-i mai este urit la mine! Eu cer pardon pentru dînsa, de oare ce am auzit că a jucat; o rog să joace acuma și cu mine. D-ei nu-mi mai poate refuza și sînt sigur, că va consimți de bună voe.

— Dacă voesci, domnule baron, eu cedez, zise contesa. Ei, Margareto, mulțămesc baronului și urmează-l; nu vezi că dlui îți oferă brațul la poloneză?

Margareta părea că esită: ochii ei se întîlniră cu ai lui Cristiano, care de sigur sta la îndo-

ală între dorința de a o vedea rămînînd și între teama de a o vedea cedînd. Simțul cest din urmă predomina poate în espresia privirei sale, destul că Margareta răspunse baronului cu firmitate, că este angajată.

— Cu cine, rogu-te? exclamă contesa.

— Da, cu cine? zise baronul cu un ton particular, a cărui liniște Margaretei nu-i părea adevărată.

Ea tăcu cu ochii în pămînt. Ea nici idee n'avea, ce să petrecea în spiritul persecutorului, de care se credea scăpată.

Baronul n'avea decît un cuget, adică a o chinui și a o compromite: el vedea bine aversiunea, ce dînsa o simțea cătră persoana sa, dară el o împărtașea din toată inima. Rîntăcios și răsbunător cum era, el afecta a glumi, zicînd destul de tare, ca se audă multe urechi curioase:

— Unde este dară muritorul acela fericit, căruia am să te disput? căci, eu sînt hotărît, a i te disputa, eu am dreptul!

— Dta ai dreptul? exclamă Margareta, perdîndu-și cumpătul, Dta, domnule baron?

— Da eu, replică el cu o grozavă liniște persiflătoare, Dta bine scii! Să vedem, unde este acest rival, care pretinde a juca cu Dta înaintea nasului meu?

— Eată-l! răspunse Cristiano perdîndu-și cumpătul și sărind cu aer amenințător cătră baron, în mijlocul unei liniște de uimire și de curiozitate generală.

Era cunoscut, că baronul este foarte iute la mînie, sub aerul său somnuros și blasat. Mândria sa desfrînată era cunoscută. Toată lumea aștepta o scenă violentă, și în adevăr, baronul, devenit deodată palid verdu clipi din ochii săi miopi, ca și când ar avî să easă fulgere din trînșii, spre a nimici pe necunoscutul îndrăzneț, care i se împotrivea așa pe față; sîngele însă îi reveni la frunte, care părea brăzdată de o vîenă groasă și sîngeroasă, pre când buzele sale deveniră și mai livide decît fața. Un țipet asurzit îi scăpa din pept, brațele i se întindeau în convulsiuni și el cădu în sine însuși, zicînd: Eată! eată!

El ar fi căduț jos, dacă nu l'ar fi ținut douăzeci de brațe.

El leșină și spriginitorii săi îl duseră la fereasta, a cărei geamuri trebuiau sparte spre a-i da aer. Olga își făcu loc prin mulțime spre a-i veni într'ajutor. Margareta dispăru, ca și escamotată de mătușa-sa, și Cristiano eși repede, condus de maiorul Osmund Larsson, cu care se făcuse prietin.

— Vină cu mine, îi zise acest bărbat amabil. Am să-ți spun ceva.

(Va urma.)

noastră națională este o condițiune de existență pentru ei, să nu fie permis a se apăra cineva nici pe calea cea mai pacinică și mai liniscită?

Dacă am renunța de a ține batăr un cuvânt la atacurile înverdate ce ni se aruncă în față, am renunța la dreptul de existență și am fi noi vrășmașii noștri cei mai mari. Am fi noi în sine vrășmașii noștri cei mai mari, pentru că pe lângă pornirea cea ostilă a adversarilor noștri, am atrage asupra noastră și desprețul celor ce ne mai păstrează cât de puțină simpatie.

Revista politică.

Sibiu, în 16 Martie.

Nu este de ajuns că maghiarii în lăuntru m-narchiei și în special în Ungaria au deschis o luptă nefericită pentru toți, fiind purtați de o idee și mai nefericită: de a maghiarisa ei patru milioane; nu este de ajuns că au deschis o luptă, ei, cari sunt singuri pe globul întreg al pământului, cu naționalități, cari au consăngeni afară de Ungaria și în parte aparțin națiunilor celor mai puternice, — nu; ei în „prudența“ lor de „oameni de stat“ provoacă și puteri mari asupra statului unguresc. În presa maghiară întâlnește omul articuli, a căror cuprins spune că statul unguresc fiind acum reconstituit, trebuie să fie și asigurat. Garanția cea mai bună a statului unguresc după „Egyetértés“ este restaurarea Poloniei. Prin aceasta „Egyetértés“ provoacă pe Austria, pe Germania și pe Rusia deodată.

Este caracteristic cu ce interes urmăresc cei din Germania discușiunile în parlamentul Ungariei în privința proiectului de lege pentru scoalele secundare. Insuși oficiosul „Nemzet“ din Budapesta află, că interesarea în Germania de proiectul de lege pentru scoalele secundare e mai adâncă și mai intensivă decât își inchipuiesc cei din Budapesta.

„Post“ din Berlin, într'un articol serios, intitulat: „Amicii noștri maghiari“ spune că maghiarismul de acum a rupt-o cu totul cu ideile lui Deak și Széchenyi, ceea ce dovedește că e a se ține de amicitia lui cu Germania. — „Post“ este organul lui Bismarck. Espectațiunea lui ar însemna un fel de abdicere a pretenției.

În Franța e linisce, dar radicalii pare că câștigă teren.

„Diritto“, țiar oficios din Roma, prorocese că din conferința din Londra poate mult mai ușor proveni resboiul, decât pacea sperată de diplomații adunați.

Proiectul pentru scoalele medii în parlamentul Ungariei.

(Urmare.)

Albert Berzeviczy: Legislativa Ungariei nu s'a ocupat de ani cu un obiect de o însemnătate așa de mare, ca în timpul de față. Împregiurarea, că guvernul cu partida liberă au pus pe tapet ceștiunea aceasta, pendentă acum de 15 ani încoace între auspiciile cele mai norocoase, le servesc acestora de armă întru apărare față cu atacurile opozițiunii: ea dovedește că majoritatea prezentă are dibăcie, voință și curagiu și spre mai mari creări. (Aprobare în dreapta). Aceasta o am rostit, ca să fie țis și din partea noastră ceva întru apărarea noastră; de tăcut, am tăcut destul. Aceste nu sunt toate reflecșiunile, ce, ca membru din partida liberală am a face la proiect.

Cele ce le voi avé de țis le țic independent de punctul de vedere al partidei. În multe din câte le voi vorbi voi primi aprobarea și a altor deputați afară de cei din partida liberală. Eu sunt convins că în discutarea întrebării de față trebuie să dispară păreții despărțitori ai partidelor politice. (Aprobare).

În privința necesității de a crea o lege nu există divergință de opiniuni: insuși votul separat constată lipsa de a crea o lege oare-care. Partea didactică a eventualei legi nu stă în legătură cu principiile politice ale partidelor. Se poate critica sau aproba independent de principiile politice: Asemenea n'ar trebui să existe vre-o divergință nici cu privire la scopul politic urmărit de proiect: de a păzi neșignită autoritatea și siguranța statului pe lângă observarea legilor existente și susținerea libertății spirituale.

Din punctul de vedere confesional și al naționalității însă nu e consult a purcede la deliberarea proiectului. În Ungaria nu există partidă politică, a cărei basă să fie naționalitatea sau confesiunea. Partida, care ar purcede față cu proiectul acesta din punctul de vedere confesional sau național, identificându-se cu confesiunea sau naționalitatea cutare,

ar face pasul cel dintăiu întru disolvarea unității politice a națiunii noastre. (Aprobare).

Eu țin, că proiectul de lege pentru scoalele medii, așa după cum l'a prezentat d. ministru, corespunde scopului și se poate primi, deși am auțit păreri contrare din considerări la sistemul de instrucțiune, la organizațiunea internă, la drepturile confesionale și în fine la drepturile naționalităților.

Înainte de a-mi face reflecșiunile la considerările de sus voi a vorbi ceva despre pertractarea proiectului în comisiunea de instrucțiune.

Se face imputarea, că comisiunea de instrucțiune cu domnul ministru de instrucțiune ar fi trecut cu vederea proiectul oficial al guvernului înlocuindu-l pe acesta cu un proiect elaborat de subcomitetul comisiunii numite, că comisiunea de instrucțiune nu s'ar mai fi oprit la desbaterea generală, ci ar fi trecut numai decât la desbaterea specială.

Ori ce comisiune are drept a face schimbări în proiectul, ce i se prezintă. Schimbările din proiectul de față sunt de mare însemnătate, căci s'au făcut cu învoirea oamenilor experți esmiși din sinurile confesiunilor, afară de aceasta sunt și motivate. Cum și pe ce cale s'au făcut schimbările în proiect? Aceasta puțin impoartă.

S'a omis desbaterea generală? Da, s'a omis, căci cele mai esențiale puncte s'au fost discutate în sesiunea trecută de ajuns; toate părerile ivite atunci și-au avut în comisiune reprezentanții și și dacă cu toții s'au învoit a lăsa la o parte desbaterea generală are oare loc gravamenul?

Actualul ministru de instrucțiune n'a putut mărgini cercul de instrucțiune, n'a putut mărgini cercul de activitate legală al comisiunii, de oare ce densusul a propus, pe când era încă deputat, alegerea unei comisiuni de instrucțiune. Comisiunea aceasta e aleasă pe basa propunerii amintite. Înainte se discutau întrebările referitoare la instrucțiune în secțiuni. Aceste le-am observat ca membru modest al comisiunii la critica exercitată de d. dep. I. Gull.

Referitoriu la deosebitele obiecțiuni, ce s'au ivit, și în special la obiecțiunile ce privesc partea didactică a proiectului, am puțin de reflectat. Scoala împărțită e de preferit, aeeasta o pot susține și acum după ce d. dep. Otto Hermann și a ținut vorbirea sa, căci sistemul ce l'a schițat, e plin de evrei. Greșala primă e, că se cere de copil a se rezolva pentru o carieră, când încă nu posedă facultățile, de lipsă pentru un atare pas. A doua greșală e, că se cere ca în tot momentul să se poată încheia cercul de cunoștințe al elevilor, prin ceea ce perde mult continuitatea instrucțiunii.

O altă greșală e, că se esilează cu totul din scoala medie limba greacă, ear limba latină se primesc numai ca obiect facultativ, ceea ce e egal cu eschiderea totală și a acestei limbi. Sistemul acesta rumpe cu totul legătura cu cultura umanistică și întemează instrucțiunea esclusiv pe basă reală. Pe calea acesata se poate ajunge mult, o recunosc și eu, considerând însă, că tinerimea noastră are mai multă aplicare spre cultura umanistică sistemul acesta nu e chemat a crea o stare naturală de instrucțiune, a forma caracterul tinerilor noștri și ale nobilita simțul moral. (Așa e! în dreapta.)

Sistemul acesta e foarte radical, de altă parte în multe privințe nesigur așa, încât în vorbire îl poți face plausibil, e greu însă a'l introduce în practică și a'l realiza cu conștiința responsabilității.

Din împregiurarea că d. dep Otto Hermann ne-a prezentat sistemul acesta numai în schițări generale se vede apriat, că în timpul de față încă nu ne putem desface de sistemul vechiu, de scoala medie împărțită.

Recunosc că sunt neajunsuri mari pe terenul învățământului public, atât pe terenul didactic, cât și pe cel administrativ; chiar și din acest motiv doresc a se primi proiectul de față și a deveni cât mai îngrabă lege sperând că prin el se vor delătura numitele neajunsuri.

Neajunsul cel mai mare e pre a îngreunarea. Aceasta nu isvorește din sistemul de învățământ, căci altcum prin unificarea scoalei încă s'ar mări și nu s'ar pute delătura de loc. Și în sistemul de față se poate delătura acest neajuns, deși nu în modul recomandat de votul separat prin reducerea numărului, ci prin individualitatea profesorilor, prin metoda și direcțiunea adevărată ce o iau aceștia, cu un cuvânt prin o calificățiune corespunzătoare a profesorilor. (Așa e! în dreapta.) Eată de ce cere proiectul calificățiunea strictă, asupra căreia se plâng mulți.

Un alt neajuns e acela, că între scoalele noastre medii există mare doosebire în privința calificățiunii profesorilor și a întocmirii scoalelor, a procedurii și a severității și multe din aceste scoale stau sub nivelul dorit. A aduce casuri speciale spre ilustrarea celor afirmate nu e chemarea legis-

latorilor, e de ajuns a pute constata în general astfel de lucruri; care vrea să se convingă despre adevărul celor afirmate, poftescă în viața practică.

Între scoalele confesionale sunt și scoale bune. Să dăm ocaziune, ca toate să devină cu timpul bune, să nu le lăsăm în starea aceea, în care ele măresc numai contingentul proletariatului spiritual. Acesta se poate îndeplini prin crearea de norme controlătoare, precum le conține proiectul în deosebi de norme referitoare la esamenul de calificățiune a profesorilor.

Profesori necalificați contribuie la stagnarea învățământului. Lor li se atribue, dacă la esamene se prezintă elevi nepregătiți. Simțind, că ei poartă vina nepregătirii elevilor, îi lasă pe aceștia să treacă și înmulțesc astfel contingentul celor cu puțină cunoștințe. Proiectul vrea să pună capăt astor fel de neajunsuri prin proiectul de față. Guvernul o ar pute face într'un mod mai drastic, dispunând pe basa legilor existente ca înainte de a se primi cineva la scoala mai înaltă, să se supună unui esamen de recepțiune.

Se susține, că ar fi semn de neîncredere, ba deșositoare chiar pentru profesori controlarea învățământului în momentele sale principale din partea statului. Criteriul civilizațiunii și al referințelor constituționale este controla. Procedura guvernului e controlată de parlament, guvernul e deci îndatorat a controla pe aceia, cari înmanuează învățământul. Efectul controlului nu e, ca să cauți numai nod în papură pentru de a pedepsi; rezultatul ei este, ca fie-care având conștiința despre eventuala controlă să-și îplinească cu scumpătate chemarea, prin ceea ce s'ar oculi multe greșale. În casuri de aceste organele guvernului sigur nu vor aplica sancțiunea extremă a drepturilor, ce li s'au dat prin proiect. Resultatul ar fi ca scoalele neapte pentru susținerea controlului se vor contopi, ear cele apte se vor feri de urmările măsurilor controlului. (Aprobare în dreapta.)

Se ridică bănueli contra tendenței esprese în proiect, a aduce scoalele medii pe nivelul de cultură reclamat de spiritul timpului. Tendența aceasta dă tocmai însemnătate proiectului; sunt multe institute, cari au privilegiul a rămâne sub nivelul general de învățământ, aceasta nu poate fi în interesul cultural al statului, precum nici împregiurarea ca din scoalele acestea să se dea contingente pentru scoalele înalte. Se țice, că tendența aceasta ar fi greșită, de oare ce omoară libera concurență, care singură garantează progresul și desvoltarea. La noi însă n'a ajuns cultura la stadiul ca absolutul unei scoale să dorească a învăța cât mai mult. Între împregiurările acestea s'ar nasce institute, cari stând materialicesc rău, ar amăgi pe tinerime prin grămădire mai puțină cu studiul, s'ar împopula și ar da, ce e drept, ansă la concurență, o concurență însă spre rău și nu spre bine. (Așa e! în dreapta.)

Se susține de unii domni apărători ai votului separat, că proiectul în partea administrativă ar fi pătruns de spirit polițian. Spiritul acesta caută și vede în întreaga societate oameni răi. Persecuțiunea învățăturilor periculoase statului se poate eșeptui, susțin ei, prin o lege specială polițiană. Mi se pare, că tocmai aceea, ce se pretinde prin votul separat, duce la sistemul de pândire și suspiciunare. (Aprobare în dreapta. Contrațicere în stânga extremă.)

E optimism a crede, că în scoalele noastre nu s'ar face abusuri, cari trebuie nimicite. După ce nu poți aștepta, ca cei ce fac abusuri să vină ei înșiși și să se supună statului că comit abusuri, nu rămâne alta decât a institui sistemul de pândă și prin el a căuta, unde se fac conjurațiuni și ale aduce la cunoștința statului, spre competentă afacere.

În afaceri scolare au a dispune legile scolastice și nici decât organele polițiane. Doctrina aceasta se motivează prin chemarea culturală și prin caracterul etic al scoalei. Gravamenul naționalităților sunt reprezentate în observările reprezentanților sășesci, cătră aceștia voi să adresez câte-va cuvinte. Să nu se mire sasi, că noi îi învinuim pe ei pentru defaimările și batjocurile ce întimpinăm din afară. Oare nu aflăm îndreptățirea la lucrul acesta chiar în ținuta lor? În țiuva, când dep. Wolff, sub sarcina terorismului maghiar, își ia voia a declara, că naționalitățile în poziția lor grea și umiltoare caută după mântuitori, ear' dep. Gull salută cu plăcere și simpatie împregiurarea, că cei mai însemnați oameni din străinătate se aliază cu ei, tot în aceiași țicetim și „Augs. Ztg.“, în care discutându-se proiectul de lege după informațiuni tendențioase se calumniează legislativa maghiară în modul cel mai nerușinat și se numesce națiunea maghiară necultă, barbară. Stând lucrul astfel nu sunt maghiarii îndreptățiti a învinui pe sasi? (Aprobare viuă și aplauze.)

Să îmi fie permis a ceti câteva șiruri din numitul articol, fiind că e tare caracteristic. (Să audim!)

(Cetese): „Mă tem că sînt bocituri de moarte cele ce răsuna în patria germană din insulele germane îndepărtate dela poalele Carpaților. — Valurile se ridică; acuși vor acoperi cu nomol văile înflorite. (Iaritate.) Inima uriașului germân se frînge la auzul acestor bocituri și îi svîgnesc toate membrele trupului. (Iaritate.) Dar germanii sînt un „popor târziu“, sînt dedați a respecta la străini chiar și aparența de drept mai mult, (Iaritate.) de cum sînt respectate de străini drepturile lor. Cu toate acestea germanii sînt un popor conservativ și *furia, tedesca*, de care tremura odinioară lumea italiană încă nu a dispărut cu totul diu sângele nostru. (Ah! Ah!) Vai! de trei ori vai, de profanatorul, care o va resuscita și descătușa. (Iaritate.) Nu va scăpa nepedepsit. *Quem Deus perdere vult, eum demerentat.* Germanul, care se încumete încă, a'și ține preste maghiari mâna-i apărătoare, nu'și mai pricepe poporul.“ (Iaritate mare.)

Chiar dacă ar afirma dd. dep. sasi, că domnii, cari scriu articoli și se adună prin Berlin la conferențe, nu și-au primit informațiunile dela ei, ci din foaia germană transilvană cu o libertate de presă ne mai aușită pe lângă tot terorismul maghiar, una nu o pot nega, că nu și-ar fi dat expresiune simpatiei și bucuriei lor pentru cele întemplate.

Conced, ca amicul sincer al cuvîntului liber, să critice aici în parlament sau în presă direcțiunea guvernului de față, politica noastră esternă chiar și procederea cu naționalitățile, fiind convins despre necesitatea unei critici. Dacă însă cineva își arată bucuria și simpatia față cu vătămările îndreptate contra cetățenilor maghiari, acela își calcă în picioare cea mai sântă datorință de cetățean către patria sa. Recunosc existența unei cestiuni săsești, aceasta însă nu e chemată a aduce complicațiuni între Ungaria și Germania, căci e cunoscută loialitatea guvernului germân, a împăratului germân și a cercurilor decizătoare germane, cu care s'au grăbit pe calea presei a infunda dîlele trecute agitațiunea berlineză, precum o am fi făcut sigur și noi, fiindcă comunitatea de interese între Maghiari și Germani e cu mult mai adîncă, ear simpatia maghiarului pentru geniul națiunii germane și amicitia cu mult mai sinceră și adevărată, ca să avem vre-o temere basată pe terenul acesta.

Eu nu înțeleg sub cestiunea săsească, că sasii din Transilvania ar ave să aștepte vre un privilegiu sau sanarea unor gravamine, cari de fapt nu există, ci aceea că sasii să respingă cu fapta și cu cuvîntul calumniile, pe cari le suferim sub pretest de apărare din partea. Aceasta o pot face împlinind ei pretenziunile minimale ale statului maghiar depe în acest proiect. (Aprobare generală în dreapta.)

Deputații sasi au vorbit, ce e drept, contra proiectului, cred însă că poporul sas, de a cărui patriotism nu ne îndoim, încă va desvota votul deputaților lor și va primi fără înderețnicie dispozițiile legii. Dacă nu o va face, va ave a purta el urmările, căci atunci se va împlini aceea ce a dîs d. ministru președinte în termini destul de clari. (Aprobare viuă și aplause în dreapta.) Vorbind de naționalități trebuie să fac amintire de o cestiune, care s'a adus ca gravamen confesional: de calificațiunea profesorilor. Se dice despre aceasta că ar vătămă dreptul și legile sustătătoare. Alt argument nu s'a adus contra ei. Nimenea n'a afirmat, că ar vătămă interesele instrucțiunii. Am cetit și eu și cunosc foarte bine articol de lege XXVI ex 1791, n'am aflat însă nici un cuvînt, care ar contradice calificațiunei profesionale cuprinse în acest proiect. Se dice, că proiectul acesta ar colida cu praca făcută, cu numita lege din 1791. Cu un atare argument s'ar pute resturna ori-ce proiect. Calificațiunea profesorală n'a fost până acum de loc regulată. S'au instituit mulți profesori fără calificațiune. Aceasta a fost praca de până acum. Îngreunînd calificațiunea prin o lege oare care în tot cazul va colida legea cu praca. Interesele culturale ale statului și natura lucrului aduc cu sine crearea unei legi, în care să se manifesteze autoritatea statului. Dacă se cere o calificațiune dela veterinar cu atîta mai mult trebuie să se ceară o calificațiune anumită dela acela, căruia i se încrede crescerea tinerimei și să nu conceadă, ca afacerea aceasta să fie „*res nullius*.“

Eu cred că aceasta nu se mai poate susține. Petiția protestanților, votul minorității, memorandumul înaintat dietei și vorbirile mai multor oratori dau lucrului o față, ca și când s'ar cas a articolul de lege 26 din 1791.

În realitate înse se întemplantă numai ceea ce prescrie această lege se regulează „*institutio litteraria*“ și se circumscrie cercul „*supremei inspecțiune*“. Să facem o lege, în care să se repeteze numai prescriesele celei din 1791? Și ne-va scuti oare ea dindestul?

Această lege se poate interpreta în multe chipuri. Eu cred că zace în interesul bisericei protestante, ca această afacere să fie regulată cât mai curînd, ca să nu rămîna interpretarea la discrețiunea guvernelor respective. Când ar vrea regimul să suprime dreptul de autonomie, o ar pute face pe baza legii amintite și n'ar trebui să precizeze acum dreptul de control și supraveghere al statului, care nu poate trece marginile sale.

Opinia separată interpretează dreptul de suprainspecțiune astfel, că statul poate cere datele statistice, poate visita din când în când scoalele, poate face eventual și observări, pre cari partidele le pot considera sau desconsidera. Aceasta însă n'ar mai fi suprainspecțiune, ci numai supravisitațiune (*főszemléleti jog*) și acesta ce e drept nu se află în proiect. A da drepturi statului, a căror sancționare nu depinde dela el, înseamnă al degrada. Și apoi dacă voim să sanăm rîul constatat de stat, și sanarea o încredimțăm bisericei, atunci ridicăm biserica peste stat.

N'avem noi casuri și până acuma, ca statul a trebuit să închidă mai multe scoale pentru agitațiuni contra statului? Și proiectul încă nu prescrie altceva. Dea Dumnezeu ca astfel de casuri să nu mai obvină, dacă vor obveni însă procederea, nu va pute alta, aceasta este interpretarea dreptului de inspecție supremă, drept garantat prin lege statului.

Dnul Helfy a prezentat lucrul în o formă, din care s'ar pute deduce indiferentismul meu ca catholic față cu biserica protestantă. Eu cred că la mine nu se vor pute aplica acestea cuvinte, cu atît mai vîrtos, cu cît mai mulți bărbați protestanți, între cari György, Kováts, Zsilinsky, ba chiar și ministrul president, sînt pentru proiect, dovadă că el nu vatămă autonomia protestantă.

E lucru ciudat, că cei mai mulți domni — mai vîrtos din stînga esternă — în această afacere dau mâna cu sasii. Plîngerile domnilor Helfy, Mocsáry și Thaly pot proveni din prea mare conservatism, însă față cu statul, care-și revindecă drepturile, ele nu sînt întemeiate.

Și mă rog, domnilor, să nu mai paradați cu liberalismul. Liberalismul Dvoastră merge într'acolo, ca să slăbiți cît mai mult puterea statului. Acest liberalism avea loc, când statul era puterea străină, nu însă astăzi, când puterea este din carnea și sângele nostru. Nu mai amintiți timpurile acelu vechiu liberalism, nu întrebuițați ruginitile arme de odinioară.

Lükő Geza: Ministru dă alarmă cu trîmbița.

Berzeviczy: Nu juca, te rog, rola omului, despre care foarte nimerit dicea Deák, că întorcîndu și spinarea către soare, s'a spăriat de uriașa sa umbră.

Liberalismul Dvoastră nu-și trage socoteala cu spiritul timpului, nu cu împrejurările actuale, ca un moșneag, ce tot critică prezentul, se teme de viitor și trăiesce în trecutul ruginit.

Liberalismul unguresc este o fință vie, care se întineresc din generațiune în generațiune și are încredere în valoarea sa.

Thály Kálmán: Încredere în Viena. (Aprobări în stînga. Mișcare.)

Berzeviczy: Prima condiție pentru noi este, ca idea de stat unguresc să prindă rădăcini acolo, unde se cultivă inima și spiritul junimei, căci numai aceasta ne asigură unitatea națională printre popoarele conlocuitoare de rasă, limbă și religie străină. Și aceasta este scoala.

Domnul Helfy ne dice că ideea noastră de stat în chipul cum prezentăm noi ne duce la absolutism, eu susțin că păreri contrarie nouă, cele ale domnilor deputați ne duc la anarhie.

În zadar se provoacă cei ce deneagă statului mijloacele, prin care ne asigurăm viitorul nostru, în zadar se provoacă la drepturi câștigate la autonomie și la politica antecesorilor nostri.

Ce? Vreați Dvoastră ca biserica cu statul să stea tot pe picior de răsboiu? Sau doară cei ce se provoacă tot la pacturi nu vreau să se împace cu statul în veci? Vrem să privim în statul nostru pe neamicul secular? Voim să-i denegăm suprema sa chemare: cultivarea? Trăim în stat constituțional și facem mereu la legi pentru referințe anticonstituționale.

Tot diceți că încă n'am trecut preste pericolul reacțiunii, și că trebuie să vă baricadați. Să știți însă că rău vă baricadați.

Nu dice că starea actuală ar fi fără pericol, pericolul însă nu este unde-l caută domnii deputați. Istoria ne arată că pe cît timp am fost toți un suflet și un trup, nime nu ni-a putut răpi libertatea, îndată însă ce s'au ivit separatismul, acesta a fost punctul archimedic, pe care l'a rădîmat mai întăiu reacțiunea. Și Dvoastră voind a vă apăra de reacțiune, dați asil sigur separatismului.

(Va urma.)

Vin Ciangăii?

Diarele din Budapesta și din Cluj au făcut de un timp incoace multă larmă cu venirea Ciangăilor din Bucovina. Pare că au să vină nisce principii. În fine s'a simțit lipsa de bani, cu cari să lise în lesnească bieților Ciangăi „repatrierea“. Diarele maghiare au deschis colecte. Cam anevoie, căci nici în Ungaria nu's tocmai prisositori banii, s'au făcut samă de vre-o doi bani. Cu acești, un comitet a luat asupra-și sarcina a merge la fața locului, să pună ciangăii în mișcare și să vină să ajute la maghiarizarea mai grabnică a naționalităților nemaghiare.

Dar o întemplantare rea și neprevădută! Ciangăii nu pot pleca așa, după cum își închipueau șovinistii unguresci, fiindcă „autoritățile“ bucovinene nu i „lasă“. Din 20,000 se mulțămesc comitetul instituit pentru repatrierea ciangăilor cu repatrierea a 2000. După scrierile mai din urmă 100 ciangăii vor fi primiți de cetatea Seghedinului, pentru 500 umblă o societate anonimă până acum să camperie undeva o moșie mai mare, ca să i așeze acolo și pe l-a promis bar. C. Eötvös că i va așeza pe moșia lui. Va se dice 601 ciangăii ar ave deja o sigură(?) patrie nouă, numai dacă i ar „lăsa“ din Bucovina; ceva mai rău va fi de cei 1399, care au să plece deodată cu cei 601 pe sigur. Dar se va găsi el loc și pentru dîșii.

Nouă ni s'a scris ceva din Ungaria cam cu o lună și jumătate mai înainte în privința Ciangăilor. Dar, între alte multe, da semn, uitării ce ni s'au scris. Mai târziu vîdînd șgomotul și emfaza, cu care se tratează cestiunea ciangăilor, credeam că doar în privința aceasta șovinistii vor fi odată reali. Ce să veți: după o lună și jumătate ne trezim că vine treaba la cuvintele corespondentului nostru. Acesta ne scris:

„De astă dată nu vă trimit alte raporturi despre întemplantările de aici. Atîta însă vă fac cunoscut că în săptămânile trecute au fost aci în Satul Nou doi Ciangăii dela Bucovina. Ei veniseră să vadă pămîntul, unde voesc Ungurii noștri să-i colonizeze, dar după cum se exprimară înaintea noastră, aceste pămînturi nu sînt mai bune ca ale lor, afară de aceea aici sînt espuși în tot minutul unei catastrofe de inundare. Administrațiunea și multele impositi dela noi nici de cum nu le convine. Ei sînt cu mult mai mulțămîți în Bucovina, unde deși au puțin pămînt, totuși capătă de lucru în Moldova, unde câștigă mulți bani. Precum se vede domnii noștri vreau să-i colonizeze cu sila.“

Șovinistii tot șovinști; eată morala din istoria întreagă. Nu sînt în stare să câștige 20,000 de suflete de a le lor despărțite de ei abia de o sută de ani și cu toate acestea vor să maghiarizeze Europa!!

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman

Dîncu Mare, la 14 Martie 1883. Domnule Redactor! Deși în oara a unsprezecea în interesul bisericei și al scoalei noastre nu pot, ca să retac unele evenimente ce s'au desfășurat și se desfășură în comuna noastră.

Parochul nostru Chiril Teacoj, cutezăm a dice, este un preot harnic și vrednic de chemarea sa.

Când s'a preoțit dînsul sânta biserică n'a avut nici chiar un cruceriu. Astăzi însă, mulțămîta stăruinței și zelului neobosit al parochului nostru, care de 25 de ani lucrează în via domnului, biserica dispune de o sumă mai bine de 2000 floreni. A deșteptat în săteni simțul de iubire către cultură și civilizațiune și i-a adus acolo, încât s'a ridicat în mijlocul satului un edificiu de scoală, care ar face onoare multor opide. Cu un cuvînt parochul nostru întreaga viața sa a jertfit-o numai și numai pentru interesul și binele poporului său. Cu toate acestea parochul nostru, ceea ce e de regretat, pe lângă mulțămîta și recunoștința poporenilor săi a întimpinat și invidie și ură și tocmai din partea aceluia, care ar fi avut datorința de a merge mână în mână cu preotul, când e vorba de interesul bisericei și al scoalei și în genere al poporului. Acesta este învățătorul nostru Ioan Beza. Regretăm faptele numitului învățător și cu atît mai vîrtos cu cît și atacurile din afară sînt pe dî ce merge mai numeroase.

Destul avem de a ne lupta, n'ar trebui ca să ne mai certăm și noi de noi. Mă mir cum a putut uita dsa așa curînd suspendarea dsale dela oficiu în două rînduri.

Nu voesc a osteni paciința on. public cu enumerarea tuturor faptelor acestui om fără de conștiință, ci voiu aduce vr'o câteva exemple. Așa în anul trecut învățătorul nostru a înaintat o petițiune la oficiul comitatens, prin care (petițiune) cu vre'o câțiva oameni de soiul său cere ca pătrariul de cărciumărit de 3 luni — câștigat, scie Dd u cu

câtă trudă și osteneală de parochul nostru pe seama bisericii — se se ia din posesiunea bisericii și se se dea comunei.

Oficiul comitatens în urma acestei petițiuni în-sărcinează pe pretorele cu investigațiune. Pretorele a și eșit în 7 Iulie a anului trecut la cercetare, când parochul nostru a apărut protocolarmente din toate puterile dreptul de folosință al sânt. biserici. În urma acestei investigațiuni oficiul comitatens a dat o a două ordinațiune ca comitetul comunal să și dea părerea și decisiunea dacă pătrăriul are să mai rămână în folosința bisericii sau să treacă în lada comunală. Convocându-se membrii comitetului de către notariul cercual la o ședință pe 12 Noemvre anul trecut s'a prezentat 11 membrii.

După ce li s'a spus scopul convocării și a fost provocată a se pronunța în cauză, parochul nostru propune: că pătrăriul ca și până aci să rămână în folosința bisericii. Propunerea se primesce cu 8 voturi contra 3. Între contrari figurează firește și în-vățătorii fiind totdeodată și capul minorității. În-vățătorii nostri înșe nu s'a mulțămît numai cu atâta ci adunând toți bețivii și depravații de pe uliți și de prin cărcime a insinuat numai decât recurs în contra decisiunii comitetului. Afacerea nu este terminată. Înainte de aceasta cu vre-câțiva ani a în-prumutat dela biserică nise bani, pe cari și-a cumperat casă și grădină, unde locuiesc astăzi și în loc de a plăti ceva interese având lipsă de bani la edificarea scoalei a negat și capitalul. Ce e mai mult a îndemnat și pe alții, ca să nu plătească interesele după banii bisericii să nu ajute la edificare s. a. Toată strădania numitului învățătoriu a ținut acolo, ca să paralizeze și zădărnicească ostenelele bravului nostru paroch. Neputând eși la cale cu datoria învățătorului numit am fost silit al improcesua.

Diua de pertractare ni s'a defipt pe 20 Nov. anul trecut la pertractare a fost citat și preotul ca martor. Escându-se în diua aceea un vânt rece cu nea nu ne-a fost cu puțință să fim mai curând acasă ca pe 21 Nov. 11 oare a. m. Astfel din cauza densusului în 21 Nov. și de Duminecă și prasnice biserica noastră a stat închisă.

Pentru salariul învățătoresc în tot anul închee contracte cu sătenii. Din 120 fl. a lăsat pe săteni acum numai cu 80 fl.

Încât pentru învățământ merge lucrul de minune. Întreg învățământul este reprezentat printr'o neua de mesteacăn. În școală arareori se reprezintă treaz Nu e mirare, dacă prin purtarea sa scandalosă ș'a perdut vaza și autoritatea și înaintea învățăceilor.

Nu mai poate susține disciplina și așa și puținele cunoscințe ce le are încă nu le poate preda băeților. Poposul s'a degustat cu totul de școală.

Despre toate acestea s'a făcut arătare la forurile competente. Dorim ca afacerea să fie terminată cât mai curând.

Simeon Pereian
epitrop primar.

Cerculariu

tuturor P. T. protopresbiteri din diecesa Aradului.

Dintr'un cerculariu al Escelenței Sale Dlui Archiepiscop și Metropolit al nostru Miron Romanul dto 3 ale curente Nr. 1055 pres. — emis către oficiile protopresbiterali din archidieceasă. — cu părere de rău am vedut că intrunirile tumultuoase de popor, — cari din incidentul proiectului de lege pentru scoalele medii s'au ținut în unele părți ale archidiecesei, — au causat mari și serioase îngrigiri Escelenței Sale, ca nu cumva acelea să periclitate interesele vitale ale poporului nostru și așa mișcat de aceste îngrigiri serioase a interzis preoțimei Sale inițiativa și participarea la asemenea întruniri.

Împărțind și eu serioasele îngrigiri ale Escelenței Sale, după ce am înțeles că și în unele părți ale diecesei noastre arădane s'ar plănui ținerea unor asemenea întruniri, și având detorița a apăra și eu interesele bisericii noastre, — în interesul bine înțeles al acestei Sante biserici, — mă aflui îndemnat a Te provoca să îndrumi pre preoții și învățătorii submanuați P. T. D. Tale, ca sub grea răspundere, să se ferească de ori-ce inițiativă și participare la atari adunări tumultuoase de popor, cum și de a nu permite ținerea lor în scoale sau în biserici.

Din contra să-i îndatorezi, în casuri concrete a linisci spiritele poporului, arătându-i că, auctorițiile superioare bisericesci nu vor întrelăsa să apere interesele noastre bisericesci și scolare, în toate casurile obvenitoare.

Arad, 7 Martie 1883.

Ioan Mețianu, m. p.
Episcopul Aradului.

Varietăți.

* (Alegere de protopresbiter.) Marti în 15 Martie s'au întrunit sinodul electoral al protopresbiteratului Sibiiului și a ales cu 57 din 62 voturi pe dl profesor de teologie Simeon Popescu. Alți candidați n'au căpătat voturi căci cele 5 ședule au fost albe.

* (Mulțămită publică). Cu ocaziunea balului arangiat în 19 Februarie 1883 în Brad pentru premiarea studenților dela gimnasiul român din loc, au binevoit a contribui următorii P. T. domni și doamne: Georgiu Părau adm. ppeș și dir. gimn. 3 fl., W. Krafft librariu în Sibiiu 3 fl. 50 cr., (domnul Krafft ne-a tipărit biletele gratuit) George Bogdan par. 1 fl., G. Jula 1 fl., Ant. Pietsch 2 fl., Herbert András 1 fl., I. German 1 fl. 50 cr., Vilmos Sándor 1 fl. 50 cr., C. Costin 1 fl., Dirina G. 1 fl. 50 cr., Ștefan Albu 1 fl. 50 cr., N. Săbau 1 fl. 50 cr., P. Rimbaș 2 fl., G. Luca 1 fl. 50 cr., C. Bogdan 1 fl. 50 cr., I. Porsch 2 fl., V. Dămian prof. 2 fl., Ar. Zeyk 1 fl., T. Popa 1 fl. 50 cr., V. Pataky 1 fl. 50 cr., I. Luca 1 fl. 50 cr., Dané Ilka 1 fl., Iozs, Pankl 1 fl. 50 cr., Ladis. Pop 1 fl. 50 cr., F. Aron 1 fl. 50 cr., G. Impărat 1 fl. 50 cr., D. Kovács 1 fl. 50 cr., N. Olariu 1 fl. 50 cr., M. Dirina 1 fl., 50 cr., Sim. Piso prelor 2 fl. cr., Brády Albert 3 fl., Gy. Kórmendy 2 fl., Brády Lipóth 2 fl., I. Rus medic 2 fl., El. Kosma 1 fl., N. Obedu 1 fl. Toți aceștia din Brad. Teodor Pop adv. 5 fl., Petru Truția adv. 2 fl., Sigismund Borlea adv. 2 fl., Dr. Adam 1 fl., P. Gligor 2 fl., Szegedy Miklos 1 fl., Dionisiu Sida 2 fl., Dr. Adamn 2 fl., Viucze Miklos 2 fl., Ribiczey Ferencz 2 fl., Krazeg Gyula 1 fl. Toți din Baia de Criș. B. Atila not. Criscior 2 fl., Gál Márton din Criscior 3 fl., Strasser Elek 2 fl., I. Perian par. Criscior 2 fl., Aug. Oniț not. Mihăleni 2 fl., Hirsch Joszef, Mihăleni 1 fl., Nic. Bedea 1 fl., George Bárdos. în Băița 2 fl., I. Costea par. în Vaca 2 fl., Mihaiu Rimbaș Hunedoara 1 fl.,

T. Tulea not. în Gurasada 1 fl., I. Rus inv. în Vaca 1 fl., Dan. Giurgiu par. 1 fl., I. Faur par. 1 fl., I. Atanasie par. 1 fl., T. Zeri par. 1 fl., Todoran Tovie par. 2 fl., Spire Vincent din Paris 1 fl., I. Jurca par. 1 fl., Sabău Nic., Ioan Stănilă par., I. Toma par., I. Roman par., Gavr. Borza par., Sim. Ardeu par., Suciu Aron par., I. Câmpean par., Teodor Simeștea inv., Ioachim Comșa par., Pet. Pop par., G. Roman par., câte 1 fl., I. Irimie paroch 2 fl., P. Câmpean econom 25 cr.

Prin I. Rus inv. în Vaca s'a colectat dela popor 4 fl. 20 cr.

Prin Ales. Karácsony s'au colectat dela poporul din Valeabrad 2 fl. 80 cr.

Prin dd. I. Perian paroch și Baternay Atila not. s'a colectat dela poporul român din Criscior 4 fl., 29 cr., și anume dela: B. Atila not. 1 fl., T. Gerasim 20 cr., F. Velseli, Faur Avram, Elek Nic., Flor. Nic., P. Bota câte 20 cr. Bokan George 1 fl., Elek Sándor, Lucaiu Ianos. Dan Candin, M. Lazar, Grama Niculae, Stanijan Adam, Marc Blagu, Oprea Iosef, G. Petru senior, Oprea Nicolae, Stoica Petru câte 10 cr.

Prin dl Vasile Tomuța not. în Ribița, s'a colectat 11 fl., 30 cr., și anume: V. Tomița not. 2 fl., Vas. Comșa 1 fl., Michail Cosma 2 fl., I. Los 1 fl. 80 cr., Lazar Comșa 1 fl., Cornelius Codrean adj. not. 1 fl., 50 cr., Longin Comșa 20 cr., P. Obedău 10 cr., T. Tonța 20 cr., P. Iesan 30 cr., Solomon Trifa 20 cr., G. Dan 20 cr., I. Ianc 10 cr., Nic. Ianc 10 cr., I. Cleju 10 cr., Solom. Ianc 10 cr., Nic. Michaiesc 10 cr., Ursu Chirica din Junc 20 cr., și Nic. Nița 10 cr., Zoe Mihălan prot. 1 fl. v. a.

Suma intratelor a fost 148 fl. 34 cr. — Suma eșitelor a fost 53 fl. 23 cr. — Resultă deci venit curat 95 fl. 11 cr.

Din partea comitetului arangiator se exprimă profunda mulțămită, binevoitorilor contribuțenți. Totodată se exprimă mulțămită dd. Mihai Rimbaș și consoții din Hunedoara, cari în costumul lor propriu-național, au jucat la meșul nopții „Călușerul și Bătuta” ridicând prin aceste viociuni pe trecerei.

Brad în 19 Martie 1883.

Comitetul arangiator.

Loterie.

Mercuri 28 Martie n. 1883.

Brinn: 39 65 16 67 25

Bursa de Viena și Pesta.

Din 27 Martie n. 1883.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	120.30	120.20
Renta de aur ung. de 4%	88.80	88.90
Renta ung. de hârtie	87.—	87.15
Împrumutul drumurilor de fer ung.	136.—	135.50
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	100.—	100.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	97.—	96.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	97.70	98.75
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	98.25	97.25
Obligațiuni urbariale temegianede	98.—	98.—
Obligațiuni urb. temeș. onasulă sorțire	97.25	97.25
Obligațiuni urbariale transilvane.	98.25	98.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	99.—	99.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decimeii de via	97.50	97.75
Sorți unguresci cu premii	116.—	116.—
Sorți de regularea Tisei	109.75	109.75
Datorie de stat austriacă în hârtie	78.25	78.20
Datorie de stat austr. în argint	78.55	78.50
Renta de aur austriacă	98.65	98.25
Sorți de stat dela 1860	131.40	131.—
Acețiuni de bancă anstro-ung.	831.—	830.—
Acețiuni de bancă de credit ung.	314.—	314.—
Acețiuni de credit austr.	313.75	314.50
London (pe polița de trei luni)	119.60	119.55
Strisuri fonciari ale institutului „Albina”	100.30	100.30
Galbin.	5.65	5.62
Napoleon	9.48	9.48
100 marce nemțesci	58.45	58.45

Nr. 59.

[384] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în comuna Cârpi ni ș, protopresbiteratul Mercurii parochie de clasa III, se deschide concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Roman.”

Emolumentele sânt.

a) Un fics în bani gata din casa alodială de 30 fl. v. a.

b) Folosirea a 5 părtele de pământ

c) Competințele stolari regulate dela 200 familii.

Toate acestea computeate în bani dau o sumă de 355 fl. 60 cr.

Suplicile de concurs instruite conform prescrișelor legii, sânt a se adresa oficiului subsemnat până la terminul susindicat.

Mercurea în 28 Februarie 1883

În conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Droc m. p.,
adm. prof.

Nr. 24.

[388] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiide a III. clasă Miheșiu (Mezö Meheș) în protopresbiteratul Turdei se deschide concurs până la 1/13 Aprile a. c.

Emolumentele sânt:

Porțiunea canonică, loc arătoriu tot de clasa III, 18 jugere. Casa parochială cu edificiile economice. Cimate

riul, 2 părți ale bisericii și una a preotului.

Dela 60 familii câte una și de lucru.

Stola epitrafirului obicinuită.

Doritorii de a ocupa această parochie vor avé ași așterne petițiunile instruite conform statutului organic la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul amintit mai sus.

Agărbiciu p. u. Gyéres 28 Februarie 1883.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Simeon Pop Moldovan m. p.,
protopresbiter.

La Nru 87 1883.

[390] 1—1

Anunciu.

Conform prescrierei §. 124 din regulamentul pentru procedura judecătorească în cause matrimoniale, se face prin aceasta cunoscut, cumcă prin sentința Venerabilului Consistor archidieceșan din 17 Februarie a. c. Nr. 378. B. Maria născ. Boborodea este despărțită de pribegitul ei bărbat Nicolae Pavel Oana din Nucet.

Nocrich în 1 Martie 1883.
Oficiul ppresbiteral gr. or. al tractului Agnitei.

N. U. 1379 1882.

[375] 3—3

Publicare de licitațiune!

În urma concludului adunării generale a șeptelor județe din 18 Decemvre 1882 N. U. 1379 în 17 Aprile 1883 dimi-

neața la 10 oare va avé loc în cancelaria universității (Piața mare Nr. 15) vânđarea licitativă a edificiului curial aparținătoriu dominiului șeptelor județe dimpreună cu fundul curții și grădinei din Talmaciu și adevă:

Nr. top. 54 casă de peatră cu 10 încăperi de locuință dimpreună cu magazin de bucate etc. și curte de . 723 stâng. □

Nr. top. 55 grădină . . . 1054 "

" " 56 " . . . 183 "

Prețul de esclamarie este statorit 10,000 fl.

fie - care licitant are a depune vadiu de 10% dela prețul de esclamarie.

Oferte în scris, timbrate în regula prescrișă și provăđute cu vadiul de mai sus, se primesc în cancelaria universității până la începutul licitațiunei verbale.

Condițiunile celelalte ale licitațiunei se pot vedé în cancelaria Universității în oarele oficiale obicinuite.

Sibiiu în 27 Februarie 1883.

Dela oficiul central al universității sășesci.

Wächter m. p.,
comite.

Avis important.

Am onoare de a aduce la cunoscința on. public, că la 1 Aprile a. c. voi deschide în acest oraș, strada Cismădiei Nr. 16, un magazin de Lingerie, Tapiserie, și Marchitenie sub firma

Gustav Jekim.

Fondul suficient precum și cunoscința, căștigată în decurs de mai mulți ani în ca-

selemari, renumite, atât din Transilvania cât și din Viena, mă pun în pozițiunea, a pute satisface pe deplin încrederei on. public, cu care va binevoi a mă onora.

Cu deosebită stimă:

[374] 3—3

Gustav Jekim.

[376]

2—5

LE DANUBE

JOURNAL FRANÇAIS DE VIENNE

pune în perspectivă, pe lângă multe căștiguri de franci 200,000, fr. 100,000, fr. 50,000, fr. 25,000 fr. 10,000 și un căștig principal de

500.000

franci în aur,

dând fie cărui dintre abonații sei

GRATUIT

ca premiu o soarte dela loteria franceză

Loterie de l'Union des Arts Décoratifs.

După opiniunea profesorilor celor mai renumiți nu este mijloc mai bun de a învăța curând și cu temeiu limba de conversațiune franceză, ca cetirea regulată a unei foi, cum e Le Danube. Serisă într'un mod ușor de priceput, Le Danube, prin cuprinsul seu interesant pentru fie cine, suplinese ori ce țiar parisian și este pentru fie cine aproape neapărat de lipsă, care vrea să și însușească limba franceză modernă de conversațiune. Ese în fie-care Sămbătă.

Pe o jumătate de an dimpreună cu trimiterea gratuită a sorței fl. 3.30.

Abonamente prin asignațiuni postale:
Viena, Heumühlgasse 6.